RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PŘEHLED TISKU

Číslo: 52(XIV)

Datum: 2.3.1971.

OBSAH

red.čl. (Nová mysl)	Chronologie únorových událostí 1948	str. 2
Josef MLYNÁŘIK (Nová mysl)	Výročí burcující i stále povzbuzující	str. 7
red.čl. (Nová mysl)	Fakta a čísla	str. 14

NOVÁ MYSL, č. 2/71, únor 1971, str. 272. - 292.

2)52/XIV

CHRONOLOGIE ÚNOROVÝCH UDÁLOSTÍ 1948

Boj mezi dělnickou třídou a buržoazií o další směr vývoje v republice byl hlavním třídně politickým zápasem let 1945—1948. Dělnické třídě, v jejímž čele stála KSČ, se dařilo neustále upevňovat svoji moc. Představitelé buržoazie, kteří zaujímali vedoucí postavení v národně socialistické, lidové a slovenské Demokratické straně si na počátku r. 1948 jasně uvědomili, že komunisté v příštích parlamentních volbách získají většinu národa.

KSČ vytyčila požadavek úplného znárodnění zahraničního obchodu, velkoobchodu a všech průmyslových podniků nad 50 zaměstnanců. Současně byl vytyčen požadavek urychleně uskutečnit Hradecký program, zvláště pak vyvlastnit veškerou půdu nad 50 ha. Na podporu těchto návrhů ROH svolalo na 22. února sjezd závodních rad. Na 28. února byl svolán sjezd rolnických komisí.

Buržoazie byla těmito požadavky, které sahaly přímo na kořeny její hospodářské moci, tak zděšena, že se rozhodla vyvolat vládní krizi.

PÁTEK 13. ÚNORA 1948

— Schůze vlády měla projednat osnovu zákona o národním pojištění. Národně socialističtí ministři však obvinili ministerstvo vnitra, že zemský velitel SNB provádí přemístění osmi obvodních velitelů SNB bez vědomí vlády. Vláda těsnou většinou za nepřítomnosti odpovědného ministra rozhodla, aby rea-

lizace tohoto rozkazu byla zastavena. Ministr V. Nosek toto rozhodnutí neprovedl, protože tím byla omezována jeho vlastní, zákonem stanovená kompetence. Reakční ministři chtěli tímto postupem omezit pravomoc ministerstev, v jejichž čele stáli komunisté, a tak „suchou cestou" provést přesun moci ve vládě.

ÚTERÝ 17. ÚNORA

— Národně socialističtí ministři za podpory lidovců a slovenských demokratů neústupně požadovali na schůzi vlády, která měla přesně stanovený program, prvořadé projednání personálních otázek SNB. Ministr vnitra byl pro nemoc nepřítomen; schůze byla proto ukončena a Kl. Gottwald oznámil, že svolává na 20. 2. mimořádnou schůzi vlády.

18.00 — Okamžitě po schůzi vlády sešlo se předsednictvo ÚV KSČ a vydalo první únorové „stanovisko k situaci". Odhaluje plán reakce, která chtěla znemožnit práci vládě, vyvolat vládní krizi, která podle jejich plánů měla vést ještě před volbami k ustavení úřednické vlády a v ovzduší rozvratu připravit protidemokratické volby.

— Předsednictvo ÚV KSS vydalo provolání „Nástup ľudu zmarí reakčné plány".

20.00 — V Lidovém domě ve Vysočanech se konal aktiv pražských funkcionářů KSČ, na kterém byli informováni o vážné politické situaci.

PÁTEK 20. ÚNORA

10.00 — Mimořádná schůze vlády. Národně socialističtí, lidovečtí a demokratičtí ministři oznámili, že se neúčastní schůze, dokud ministr vnitra nezruší rozkaz o odvolání osmi důstojníků SNB.

12.15 — Schází se předsednictvo ÚV KSČ, aby zaujalo stanovisko k otevřenému spiknutí reakce proti vládě Národní fronty.

15.50 — Ministři národně socialistické strany oznamují, že právě podali demisi do rukou prezidenta republiky.

16.00 — Klement Gottwald ze zasedání předsednictva ÚV KSČ odjíždí k Benešovi, aby mu sdělil stanovisko ústředního výboru na řešení vládní krize.

16.40 — Demokratická strana Slovenska oznamuje demisi svých členů ve vládě.

19.00 — Ministři lidové strany oznamují svou demisi.

— Protože demisi podala menšina — dvanáct ministrů z 26členné vlády, nepřestala vláda Kl. Gottwalda ve smyslu zákonných předpisů jako celek existovat.

19.15 — Předsednictvo ÚV KSČ spolu s předsednictvem ÚV KSS vydávají „stanovisko k situaci", ve kterém odhalují seskupení reakce jako protilidový a protisocialistický blok. Reakční vedení tří stran přešlo do rozvratné opozice a tím se postavilo mimo Národní frontu a vyřadilo se z politického života. Bylo zdůrazněno, že Gottwaldova vláda jako celek demisi nepodává a vyzývá všechen lid ke své podpoře.

— Po celou noc se konaly v závodech a na okresech schůze strany. Komunisté na nich zaujímali stanoviska rozhodné podpory Gottwaldovi, ustavovali hlídky, zesilovali ochranu svých sekretariátů a závodů.

SOBOTA 21. ÚNORA

10.00 — Začíná mohutný tábor lidu na Staroměstském náměstí. Klement Gottwald na něm předložil návrh na řešení vládní krize. Nepřipustit návrat reakčních ministrů do vlády a doplnit ji komunisty a pokrokovými představiteli ostatních politických stran a všenárodních organizací. Vyzval k vytvoření akčních výborů Národní fronty.

— Podobné manifestace se konaly z iniciativy KSČ ve všech krajských a některých okresních městech.

12.00 — Presidenta E. Beneše navštívili zástupci KSČ Kl. Gottwald a V. Nosek, seznámili ho s rezolucí přijatou na Staroměstském náměstí a žádali, aby president demisi ministrů přijal.

12.30 — Byla přijata presidentem 55členná delegace zástupců pražských, kladenských a plzeňských závodů a tlumočila mu požadavek, aby demisi přijal.

— Na odpolední schůzi předsednictva ÚV KSČ Kl. Gottwald informoval o své návštěvě u E. Beneše a o jeho přání, aby ministři, kteří odstoupili, se vrátili zpět do vlády. Předsednictvo ÚV KSČ v dopise presidentu žádá přijetí demise reakčních ministrů, která je jedinou schůdnou cestou demokratického, ústavního a parlamentního řešení.

— Předseda sboru pověřenců Gustáv Husák zaslal zástupcům Demokratické strany v tomto orgánu dopis, ve kterém jim oznamuje, že demise jejich ministrů ve vládě znamená i jejich demisi.

— V Bratislavě v sále Reduty se večer sešla velká manifestace pracujících probíhající pod heslem „Slovensko za Gottwaldovu vládu bez reakčných ministrov".

— Ještě během 21. února se v mnoha městech a vesnicích ustavují akční výbory, které prováděly očistu závodů, úřadů, politických a masových organizací a vytyčily tak základ obrozené Národní fronty.

NEDĚLE 22. ÚNORA

9.00 — V Národním divadle se sešel ustavující sjezd Svazu československo-sovětského přátelství. Vznikl sloučením Svazu přátel SSSR a Společnosti pro kulturní a hospodářské styky s SSSR. Klement Gottwald ve svém projevu ukázal, že reakce usiluje zničit i naše spojenectví se Sovětským svazem.

10.00 — V Průmyslovém paláci v Praze byl zahájen sjezd závodních rad za účasti 8030 delegátů (včetně členů orgánů ROH), kteří zastupovali 2 mil. členů ROH. Hlavní referát přednesl předseda ÚRO A. Zápotocký. Za KSČ a vládu pozdravil sjezd Kl. Gottwald. Závěrečná rezoluce byla přijata 7904 hlasy proti 13. Na podporu svých požadavků sjezd vyhlásil na 24. února jednohodinovou generální stávku.

PONDĚLÍ 23. ÚNORA

— Ministerstvo vnitra vydalo zprávu o zatčení dvou důstojníků čs. armády, členů branné komise nár. socialistické strany v Praze XII - Vinohrady, u kterých byla nalezena situační zpráva, z níž vyplývalo, že někteří členové této strany se vážně zabývali myšlenkou ozbrojených akcí a sabotáže zařízení Čs. rozhlasu. SNB provedl prohlídku ústředního sekretariátu Čs. strany nár. socialistické a jejího sekretariátu v Praze XII.

— Bezpečnostní opatření strany musela být zesílena. V 21 pražských závodech byly vytvořeny Lidové milice, pro které ještě téhož dne bylo dovezeno z brněnské Zbrojovky 10 000 pušek a 2000 samopalů.

— V Obecním domě v Praze se konala ve večerních hodinách porada zástupců politických stran a masových organizací, která formulovala své provolání k podpoře vlády Kl. Gottwalda a zvolila přípravný výbor pro utvoření ústředního akčního výboru Národní fronty.

ÚTERÝ 24. ÚNORA

12.00 — Přesně v poledne daly tovární sirény znamení k zahájení jednohodinové protestní stávky. To 2 500 000 pracujících varovalo buržoazii a presidenta Beneše, že použije i krajního opatření — generální stávky — nespíní-li vůli lidu.

— President E. Beneš odpověděl na dopis ÚV KSČ z 21. února. Navrhoval v něm obnovu spolupráce a utvoření nové vlády za souhlasu vedení všech politických stran.

— Ve večerních a nočních hodinách zasedalo předsednictvo ÚV KSČ, které připravilo odpověď na dopis presidenta. Odmítlo v něm jednat s dosavadními vedeními politických stran, jejichž ministři podali demisi, a navrhlo doplnění vlády význačnými představiteli všech stran NF a všenárodních organizací.

STŘEDA 25. ÚNORA

11.00 — Soudruzi Kl. Gottwald, A. Zápotocký a V. Nosek znovu jednali s presidentem o přijetí demise, kterou Beneš do té chvíle stále odmítal přijmout.

— Na podporu požadavků komunistické strany a celé formující se obrozené Národní fronty byl svolán tábor lidu na Václavské náměstí, jehož účastníci měli jít demonstrovat přímo na Hrad v případě, že by E. Beneš demisi nepřijal.

15.00 — Začíná manifestace 250 000 pracujících, kteří s napětím očekávají příjezd Kl. Gottwalda z Hradu. Mluví soudruzi J. Krosnář, Zd. Nejedlý, V. Kopecký a další.

16.30 — President E. Beneš podepsal demisi dvanácti ministrů (navíc pak ještě dodatečnou demisi V. Majera) a zároveň jmenovací dekrety nových členů vlády tak, jak je navrhl Kl. Gottwald.

17.00 — Na Václavské náměstí přijíždí Klement Gottwald a oznamuje jmenování nové vlády obrozené Národní fronty.

21.00 — Večer se uskutečnil slavnostní pochod příslušníků Lidových milicí Prahou. Na Staroměstském náměstí byl přečten rozkaz hlavního štábu Lidových milicí, který vyjádřil uznání všem příslušníkům za účast v únorových událostech.

Tak se stal 25. únor dnem definitivního vítězství pracujícího lidu nad reakcí.

Únorové vítězství rozhodlo o mezinárodním postavení Československa, o pevném a nerozborném přátelství se Sovětským svazem.

NOVÁ MYSL, č. 2/71, únor 1971, str. 272. - 276.

Manifestace pracujících, Olomouc, 21. února 1948

Ročník V. vydání

RUDÉ PRÁVO

Číslo 45 Kčs 2.50

ÚSTŘEDNÍ ORGÁN KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

Zdravíme v Praze delegáty sjezdu závodních rad

Hlas skutečné Národní fronty na historickém táboru lidu na Staroměstském náměstí

Lid má pevnou vůli a dosti síly, aby zabránil návratu agentů domácí a zahraniční reakce do vlády a aby zabezpečil další klidný, pokojný a svobodný vývoj republiky

Výzva Klementa Gottwalda k jednotě a svornosti: „Buďte jednotní a rozhodní - a vaše pravda zvítězí!"

Faksimile Rudého práva ze dne 22. února 1948

Politické složení akčních výborů NV v r. 1948

	krajské AV	okresní AV	místní AV
KSČ	87,6 %	91,2 %	84,0 %
socialistická strana	5,1 %	3,2 %	1,6 %
lidová strana	5,1 %	3,7 %	5,4 %
bezpartijní	2,2 %	1,4 %	9,0 %

Výsledky voleb v roce 1948

Voleb se celkově účastnilo 93,5 % voličů;
pro kandidátku NV bylo odevzdáno 89,3 % hlasů.
Výsledky v českých zemích (161 okresů)

2 % bílých lístků	16 % okresů
5 % bílých lístků	38 % okresů
10 % bílých lístků	20 % okresů
15 % bílých lístků	26 % okresů

Výsledky na Slovensku (31 okresů)

3 % bílých lístků	12 % okresů
do 10 % bílých lístků	43 % okresů
do 25 % bílých lístků	30 % okresů
nad 25 % bílých lístků	15 % okresů

Situace v Jednotném svazu českých zemědělců

(složení okresních výborů a okresních delegací v roce 1948)
V delegacích okresních sjezdů bylo:
33 % členů KSČ
16,2 % členů sociální demokracie.

Celoslovenský sjezd rolníků 14. 11. 1947
2500 delegátů

Celostátní sjezd rolnických komisí 28. 2. 1948
6000 delegátů
Manifestace na Václavském náměstí se účastnilo 150 000 delegátů z vesnic.

Sjezd závodních rad 22. 2. 1948

Celkem se účastnilo jednání 8039 delegátů,
z toho bylo 6000 delegátů z českých zemí a 1156 členů orgánů ROH.
Při hlasování bylo proti pouze 10 delegátů a 3 členové orgánů ROH.

NOVÁ MYSL, č. 2/71, únor 1971, str. 288. - 292.